

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane v uredniških izrednih prilogah ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gl. 6'60
pol leta . . . . . 6 . 60 . . . . . 3'30
četrt leta . . . . . 3 . 40 . . . . . 1'70
Posamične številke stanejo 10 vřil.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrčček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20-h ali gl. 1'60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu dola Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglaševanje in posiljanje

re računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglaševanje plačati loco Gorice.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabrčček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v anoničnih obsežih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gl. 80 kr. — Oglaševanje v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabrčček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Interpelacije in predlogi.

Gosp. dr. Henrik Tuma s tovarisi je stavil v seji dež. zbora dne 2. t. m. dve interpelaciji in 3 predloge. Interpelaciji, ki sta naslovljeni, prva na trgovinskega, druga na poljedelskega ministra, se glasita:

I.

Ponovno se pritožujejo občine slovenskih pokrajin na Goriškem, da c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu popolnoma prezira slovensko narodnost pri uradovanju na postah. Posebno pa izživlje odpor v prebivalstvu okoliščina, da se poštna uprava poslužuje nemških ali laških pečatov ali takih, na katerih so na različne načine spakodrana krajevna imena. Tako so tudi napisani na poštah vozovih in drugod izključno le nemški. Okrajna glavarstva goriško, sezansko in toliminsko so izven ločniške občine izključno slovenskega prebivalstva, in poštni promet, ki se vrši po teh pokrajinah, se vrši držema tako, da ne takne druge narodnosti. Zaradi tega je skrajno krivično, da se c. kr. poštno ravnateljstvo ne ozira na ponovno izražene želje prebivalstva, da bi se c. kr. poštna uprava posluževala slovenskih pečatov in slovenskih napisov. Vsed tega stavijo podpisani sledeči vprašani:

I. Ali so Nj. Ekscelenci znane gori grajane razmere? in

II. Ali misli Nj. Ekscelenca ukreniti, da se napravijo pri slovenskih poštah uradnih okrajnih glavarstev Sezana, Gorica in Tolmin slovenski pečati in slovenski napisi ter se s slovenskimi strankami uraduje zgolj slovenski?

II.

Ze jeseni l. 1896. so si prizadevali posestniki, ki imajo svoja zemljišča na Prevalih d. o. Vipolže, Cerovo, Kozana in Podgora, prepričati nevarnost, katera preti po vsakem deževju od hudournika Bersa. Visoka vlada sama je spoznala nujno potrebo regulacije tega vodotoka ter je pri komisiji jeseni l. 1897. izrecno poudarjala po svojem odposlancu, da je treba hudournik Bersa urediti od iztoka pa do izvira.

Kakor se čuje, je vis. vlada že pričela z izdelovanjem načrtov. Prizadeti posestniki pa se danes ne vedo, kako stvar stoji.

Ker povodnji vsako leto naraščajo in ureditve postaja od leta do leta težavnejša in združena z večjimi bremenji za prizadete posestnike, se obračajo podpisani na Nj. Ekscelenco z vprašanji:

I. Ali uvažuje Nj. Ekscelenca nujno potrebo regulacije vodotoka Bersa v celem povodju?

II. Kaj je Nj. Ekscelenca storila radi naprave podrobnih prevdankov za ureditve potoka Bersa od izvira pa do iztoka? in

III. Ali je Nj. Ekscelenca voljna, nujno končati in v najkrajšem času predložiti potrebne načrte ter predložiti deželnemu zboru načrt za pokritje prevdarjenih stroškov?

Predlogi se glase:

I.

Visoki deželni zbor skleni:

Ustanovi se poseben zaklad za podporo male obrti in trg. vine v deželi. V ta zaklad se odkaze iz deželnega zaloga znesek 40.000 K glavnice ter se pooblašča deželni odbor, da to svoto nabavi, če treba, potom izposojila.

Ta glavnica je uporabiti v prvi vrsti tako, da se brezobrestno posodi v enakih delih med denarne zavode obeh narodnosti, ustanovljene po določilih zakona od 9. aprila 1873., ki se pečajo s pospeševanjem male obrti in trgovine, z namenom, da obrnejo zaupano glavnico v eskomptovanje menic malih obrtnikov in trgovcev po obrestni meri, ki ne presega vsakokratne obrestne mere avstro-ogerske banke, ter ob enem obrnejo v isto svrhu toliko svoje obratne glavnice, da iz skupne svote, uporabljene za tako eskomptovanje zavoda po rednem poslovanju, ne naraste večji dobiček za zavod nego po 1%.

Ako ne bi se mogla ustanovna svota tako porabiti, obrniti je isto ali ostanek za brezobrestna posojila manjšim obrtnikom ali proizvodnim zadrugam tako, da se imajo povrniti v rednih obrokih v dobi najdalje petih let.

Zaklad za podporo obrti je v oskrbovanju deželnega odbora, kateremu se prepustča, da sestavi poseben statut ter vsako leto deželnemu zboru poroča o vspehu in posebej o delovanju deželnega odbora v prid male obrti in trgovine.

II.

Visoki deželni odbor skleni:

Deželnemu odboru se nalaga, da napravi za ves politični okraj Tolminski, sodni okraj Kanalski, za občine Podgora, Števerjan, Kojsko, Biljana, Medana, Kozbana, Dolenje, Čepovan, Grgar in Gor. Tribuša enostaven načrt omrežja cest, spadajočih po namenu zakona od 21. maja 1894. med skladovne ali važnejše občinske ceste.

Nalaga se, da v to svrhu sestavi posebno deželno cestno komisijo, v katero naj se pokliče načelnike prizadetih cestnih odborov in večjih občin, poleg odposlancev deželnega odbora in večake tehlike.

Pooblašča se, da najame potrebne tehniške moči in skrbi za potrebno pisarno na troske deželnega zaloga.

Nalaga se mu, da na podstavi predloženih načrtov sestavi prevdarek stroškov in pokritja. V to svrhu naj si zagotovi državno pomoč s podporščinami in brezobrestnimi posojili za daljšo dobo ali naravnost deželnemu zalogu ali prizadetim okrajem in občinam ter zagotovi prispevek okrajev občin in zasebnikov.

Nalaga se konečno deželnemu odboru, da predloži o vsem načrt deželnega zakona radi ureditve cestnih zvez v goratih krajih dežele.

III.

Visoki deželni zbor skleni:

V smislu državnega zakona od 30. junija 1884. št. 117 št. 23 odst. II. se ustanavlja deželna komisija v svrhu, da določi lege, v katerih so potrebna podjetja po namenu navedenega zakona, da predloži v izvršitev potrebne korake po državni upravi, deželnem zastopstvu in zasebnih udeležencih. Pozivljati se visoki c. kr. ministerstvu za poljedelstvo in notranjih zadev, da se deželna komisija nemudoma sestavi.

Deželni odbor se pooblašča, da preiskrbi in izda iz deželnega zaloga za ustanovitev in poslovanje komisije potrebna denarna sredstva.

Deželni odbor se istočasno pozivlje, da sestavi in v bodočem zasedanju deželnega zbora predloži načrt deželnega zakona radi pospeševanja deželne kulture v obsežji vodnih stavb in radi naredb za neskladljivo odvratanje gorskih voda in radi sestave deželnega

melioracijskega zaloga, ozirajo se na državno pomoč, obečano po zakonih od 30. junija 1884. št. 117. v prvi vrsti z izdajanjem deželnih delnih zadolžnic.

Nekaj o srditosti katoliškega duhovenstva.

(Članek izven uredništva.)

Marsikdo ne razume srditosti kat. duhovnikov v zdajšnjem času. Čudi se, da zamorejo oskrbniki Kristove vere, ki ima ljubezen do bližnjega za glavno vodilo, nastopati najneestrpne, najmaščevalniše proti rojakom, ako jim ti ne pripustajo vse vlade v državi, deželi, občini, v gospodarskem ter socialnem življenju.

To je jako razumljivo. Kat. duhovniki imajo fikšno idejo, da je v kat. veri vse zapopadeno, kar je za življenje človeka, narodov potrebno in to za vse čase. Noben prevrat gospodarstva, duševnega naziranja človeštva jih ne more ganiti iz okvira tega, kar imenujejo duhovniki kat. vero. Duhovniki so naravnost po Kristu postavljeni voditeljem narodov v vseh razmerah življenja. Vse narodno gospodarstvo, vse dušeslovje je dano njim v nadzorstvo in le isti so poklicani, razsoditi, kaj je prav in kaj ne. Tako so razumevali tudi v davno minolin časih svoje stališče, ko se je iz skofa v Rimu, tedanjem središču svetovne moči, vsled iste razvilo papežtvo. Že v 3.—4. stoletju se je ta misel, da je papež glavar mej vsemi in nad vsemi mogotci ter vsak kat. duhovnik v malem okviru papež, začela razvijati. Poznejši razvoj kmetske države mej Nemci, Slovani, Romani je to misel utrjeval, ker kat. duhovniki so se tudi kmalu poprijeli voditeljstva gospodarstva, kmetije in z velikanskim bogastvom, ki so si ga po upregi kmeta pridobili, si lože utrjevali svoje stališče mej maso ljudstev. Bili so tedanji uradniki kmetske države in lahko so utikali v vse življenske razmere svoj nos.

V takih razmerah so lahko vsako nepokornost, vsako drugačno mišljenje z vso jim tedaj na razpolaganje stoječo silo uduševali v kali. Kralji tedanje dobe so bili brez moči, posamezni grajščaki so bili močnejši in ti so imeli iste gospodarske koristi, kakor kat. duhovniki. Ti so bili v zlahti z istimi. Imeli so tudi svoje sinove za skofe in opate mej duhovenstvom. Kralji so bili do 17. stoletja hlapiči kat. duhovenstva, ker drugače

- 115 -

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Tesnejše ulice, v katerih se je nabral najgostejši dim, so bile naravnost nepristopne. Na tisoče prebivalcev je bežalo od tod. Vinicij je videl na poti strašne prizore. Čestokrat sta dva človeška toka, dospesva od dveh nasprotnih strani, trčila skupaj na tesnem prostoru ter se jela gnesti in boriti med seboj. Ljudje so se tolkli ter gazili drug po drugem. Udje ročbine so se zgubili v grozni gneči; matere so obupno klicale svoje otroke. Viniciju so se lasje ježili na glavi, ko je pomislil, kaj vse se je moralo goditi bliže ognja.

Pri hrupu in trušču je bilo težavno nekaj vprašati ali razumeti klicanje. Vsaki hip so se preko reke valili novi valovi dima, tako črni in težki, da so se vlekli po zemlji, pokrivajoči liše in ljudi in vse predmete nalik črni noči. Toda veter je razpršil ta dim in takrat je Vinicij mogel iti dalje proti ulici, v kateri je stala Linova hiša. Vročina julijevega dneva, povečana s to grozno speklino, je postala naravnost neznošljiva. Dim je grizel v oči in v prsih je zmanjkalo sapa. Tudi oni bivalci, kateri so se nadejali, da plamen ne prekorači reke ter doslej še ostali doma, so jeli zapuščati hiše in gneča je vsaki hip naraščala. Pretorijanci, spremljajoči Vinicija, so zaostali v grozni gneči. Potoma je bil nekdo s čakunom ranil Vinicije-

vega konja, kateri je jel radi tega razgetati in odrekati pokorščino svojemu gospodarju. Vrhu tega je množica po bogati tuniki spoznala v njem Augustijanca in od vseh strani so se jeli razlegati klici: »Smrt Neronu in njegovim požigalcem!« Napočil je čas grozne nevarnosti, kajti na stotine rok se je stegalo po Viniciju, toda splašen konj ga je odnesel, pogazivši vsakega, kdor mu je prišel na pot. Ob enem pa se je privabil v ulico novi val črnega dima, ki ju zagrne v mrak. Vinicij videč, da ne more dalje s konjem, skoči s konja ter gre peš, stiskaje se k zidovju in časih čakaje, da bežeče tolpe odrinejo naprej.

V duhu je govoril sam sebi, da je ves ta trud zaman. Ligija že ni več mogla biti v mestu; nemara se je že med tem časom rešila z begom: lože je bilo najti iglo na morskem obrežju, nego najti koga v tem kaosu. Vendar pa je hotel, bodisi tudi za ceno svojega življenja, prodreti do Linove hiše. Časih je obstal ter si drgnil oči. Odtrgavši jeden škric svoje tunike, zakril si je z njim nos in usta ter hitel dalje. Čim bolj se je bližal k reki, tem bolj je naraščala speklina. Viniciju je bilo znano, da je požar izbruhnil pri Velikem cirku, pa je iz početka mislil, da speklina prihaja od ondod, ali od Foruma Boariuma in od Velabruma, ki sta bila tam blizu ter sta že tudi morala biti v ognju. A med tem je vročina postajala čimdalje neznošljiva. Neki begunec, poslednji, kar jih je Vinicij srečal, stavec, opirajoč se ob brglje, zakriči: »Ne bližaj se k Cestijevemu mostu. Ves otok je v ognju.« Dalje ni smel odlašati. Gorelo ni samo na otoku, marveč tudi za Tiberi brezdvomno na koncu ulice, v kateri je stanovala Ligija.

Vinicij se vendar spomni, da je bil okoli Linove hiše vrt, za katerim je bil proti Tiberi prilično velik

prostor. Ta misel ga je potolažila. Ogenj se je moral na praznem mestu ustaviti. V tej nadeji je dirjal dalje, dasi mu je vsak popih vetra prinašal naproti ne samo mnogo dima, marveč tudi na tisoče isker, ki so mogle sežgati ulico na drugem koncu in mu tako onemogočiti vrnitev.

Naposled je zagledal skozi gosti dim ciprese na Linovem vrtu. Hiše, ki so stala za praznim prostorom, so že gorele kakor skladišča drv, samo majhna Linova „insula“ je še stala nedotaknjena. Vinicij hvaležno pogleda proti nebu, skoči k njej, dasi ga je že zrak sam palil. Vrata so bila zaprta, toda on jih suno z nogo ter stopi na vrt.

Na vrtu ni bilo žive; hiša se je zdela, da je popolnoma prazna.

»Nemara so omedleli od dima in vročine,« pomisli Vinicij ter začne klicati:

»Ligija! Ligija!«

Odgovori mu tišina. V tej tišini se je čulo samo praskanje daljnega ognja. Tu mu nakrat prileti na ušesa oni strašni glas, ki ga je že enkrat slišal na tem vrtu. Brezdvomno se je bil na bližnjem otoku vnel vivarij, nahajajoč se ne daleč od Eskulapovega templja ter so v njem razne zverine, med njimi tudi levi, jeli rjevati od strahu. To je bilo že v drugič, da je ob času, ko je bil ves zaplopljen v misli na Ligijo, začul te grozne glasove, kot grožnjo kake nesreče, kot slutnjo zlobne bodočnosti.

Toda to je trajalo le malo časa, kajti še strašnejše nego to tuljenje divjih zverin bile so misli na nekaj drugega. Ligija se mu sicer ni oglasila na njegov klic, toda lahko mogoče, da je ležala brez zavesti v sobi, ko jo omedlela od silnega dima. Vinicij skoči v hišo. V malem atriju je bilo prazno in temno od dima.

niso mogli živeti. Najmočnejši mej njimi v 8. stoletju, Karol Veliki, je duhovenstvo se nekoliko držal v kordji, ali poznejši nemški, francozki, španski, italijanski ne več. Kar je papežstvo zahtevalo, to so izvedli ti kralji. Ljudstvo je bilo trdno pod varstvom grajskih, škofovskih, samostanskih hlapcev, pod varstvom posvetnega duhovenstva, bilo je pozneje po tlaki, desetini zvezano, bilo je neuko, razkrojeno po kmetijah. Tako je papežstvo in oziroma kat. duhovenstvo lahko uduševalo skozi ves srednji vek vsak pojav slobode in napredka.

V 10. stoletju se prikazujejo po vsem kat. svetu nezadovoljniji. Gospodarstvo se je razvijalo, okvir istega je postajal pretesan in ljudje so hoteli na prostejšo plan, hoteli so odvzeti velikanske koristi njihovega dela omenjenim voditeljem. Tega seveda pametnejši mej voditelji gospodarstva, kat. duhovniki, niso lepo gledali. Šlo je za njihovo kasto. Našli so kmalu pravo besedo, rekli so, to gibanje gre proti veri, to so krivoverci, ki hočejo drugate gospodariti, živeti, kakor je cerkveni gospodarski in državni oblasti ljubo. Papeži so ustanovili takozvano inkvizicijo po vseh deželah. Isto gospodarstvo poganja iste razvoje, torej so po vsej tedaj znani Evropi isti krivoverci, liberalci. Tedaj se ni bilo železnic, telegrafov, a vendar so bili pojavi iste nezadovoljnosti po vsej južni, srednji Evropi ter na Anglezkem. Albingenzi, Waldensi, revolucionarne gospodarske stranke, se prikazujejo po vsem tem svetu. Tudi na Slovenskem jih najdemo. Proti tem novotarijam tedanjih ljudij so šli razni papeži v boj z inkvizicijo. Postavili so duhovnike, in ko se je ustanovil red Dominika in Franciska v 13. stoletju, redovnike iz teh redov za voditelje krvavih sodišč inkvizicije. Dali so jim vso oblast in kraljevi, deželni oblasti zapovedali, da morajo te krvave sodnike v vsem podpirati, drugače pridej ob svoje oblasti ter prenoženje. Posamezni škofi so bili tudi taki krvavi sodniki. Najmanj 400 let so ti menihi in duhovniki grozno vodili krvava sodišča po Evropi.

Zgodovinsko je dognano, da jih je postavilo papežstvo ter jih vodilo in da so kraljeve in druge posvetne oblasti bili le krvniki, ki so izvrševali smrtne sodbe. — Zdajšnje duhovenstvo se sramuje teh strašnih sodb in odvala iste na posvetne oblasti. Ali to je, kakor marsikatero drugo, laznjivo presojanje zgodovinskih dejanj.

(Konec pride.)

DOPISI.

Od kranjske meje, dne 1. julija 1901.
— V 26. številu „Primorskega Lista“ z dne 27. junija t. l. dementuje (postavlja na laž) neki „romar“ pod zaglavjem: „Liberalnim krčmarjem v Čepovanu“ vest od kranjske meje, koje je prinesel „Primorec“ v številu 23., na način, kateri se vsakomur zdi kar naravnost otročji in smešen. Dopisnik-romar se zvija in brci okoli sebe, kakor besen in predbaciva oni vesti samo budalosti in laži. Ko vesti same ni prav nič ovrgele, sklepa končno: „Vse liberalni napredek in vse liberalne fraze — vse sama laž, vse sama sleparija, vse sama hudobija“. Bravo, gosp. romar! S tem niste naše vesti niti najmanje

ovrgli. Pokazali niste nobenega stvarnega protidokaza. V našo obrambo in v obrambo naprednih krčmarjev v Čepovanu trdimo, da so „Primorčeve“ vesti resnične; to ostane pribito.

Ako so bile naše vesti lažnjive, ako so bili gospodje nunci krivično napadeni, zakaj niso dali popravka v „Primorca“?

Kdor je napaden, pa ni nič kriv, zakaj hodi celo v napredno krčmo popraševati: „Kedo je dopisnik, čem vedeti, kedo je pisal tisti dopis?“ Kedor nima nič na vesti, se ne jezi, ne zalezuje dopisnika, katerega v Čepovanu ne najde, ampak napravi stvaren popravek, pa mirna Bosna!

Za hrbtom pa tudi očitno delati v škodo svojemu bližnjemu, potem se pa opravičevati z zvijačo in lažjo v „Slovincu“ in „Primorskemu Listu“, to je menda dandanes prvo in poglavitno orožje nekaterih klerikalcev, ki bi nas naprednjake radi ne le gmotno uničili, ampak kar popihali s površja zemlje.

Šteti, katerega nam daja naprednim krčmarjem dopisnik-romar, da naj bi se vstopili na pot in prosili vbogajme romarjev, naj lepo obdrži za se in za svoje kolege, ki naj se ga vsako leto tudi zanaprej pridno poslužujejo, ker da njim ni pripisana be-raska palica, vendar vsako leto veliko več priberajo, kakor njim pritiče. Naprednim krčmarjem ni prav nič žal, ako tudi bi ne bili isti dan prav nič potočili, in ako bi bil vse potočil kler. krčmar, bi bil eden napr. krčmarjev prav vesel, ker bi bil imel brez najmanjšega truda vsejedno lep dobiček. Tudi so napredni krčmarji v tako ugodnem materialnem stanju, da tudi brez krčme lahko žive, ne da prosijo vbogajme. Ta svet pa gotovo daja le oni, kateri ga sam pogostoma rabi.

Nam ni na tem, da so romarje naganjali v kler. krčme, ampak na tem, da vemo, kako naši dušni pastirji svoje ovčice nejednako ljubijo. — Ali je tako Kristus učil? Hlancvi!

Končno prosimo Vas, g. dopisnik-romar, povejte nam, ali je tudi naslednje sama laž, sama sleparija, sama hudobija?

Vojskarski nunc je najel v Grgarju voznika, ki naj ga pripelje v Čepovan. Pogodil se je z njim, da plača 1 gld. in da prisedeči se dve drugi osebi, in da dobi 1 gld. „trinkelda“. Voznik se je zanesel na možko nuntevo besedo, da dobi skupno 2 gld. Pa glej o. ljubi dopisnik-romar, kedo laže! V Čepovanu je prejel voznik 1 gld. od nunca, drugi dve osebi ste jo popihali, meneč, da bo nunc vse plačal. Za „trinkeld“ pa nunc ni imel drobca, ali ko je voznik le silil, se nunc uda, gre v Kofolovo stacuno menjat krono, mlada stacunarica hitro odsteje 100 vinarjev, nunc pa se bolj hitro in hlastno pograbi 100 vinarjev s krono vred s „stanta“ in vtlakne v nenasitni žep. Voznik prejme ogromen „trinkeld“ 30 vinarjev, za „ošvndlanih“ 85 kr. je pa molil litanije vseh svetnikov po potu iz Čepovana v Grgar. Stacunarica je morala za dobroto, da je krono zmenjala, iti v Čepovanski farovž tirjat nunca krono nazaj.

Vozeč se iz Grgarja proti Čepovanu je ravno omenjeni nunc neprestano vpil nad romarji, tudi nad vsako babo: „Vsi k Valentinu“. Če je tudi to sama laž, sama sle-

parija, sama hudobija, gosp. dopisnik-romar, Vam osvežimo Vaš zgubljeni spomin s pričami. Če bi pa morda bilo ljubo g. dopisniku-romarju še kaj zvedeti o oni procesiji, smo vedno pripravljeni še kaj povedati, ker imamo še nekaj gradiva na razpolago.

Z Vipavskega, 30. junija 1901. — Kakor vsako leto tako je bil tudi letos sv. Peter v Dobravljah obiskan po mnogobrojnem številu ljudstva. Lepo je bilo gledati, kako se je ljudstvo od vseh strani po ozkih stezicah vilo proti cerkvi sv. Petra. Radi tesnega prostora v cerkvi je moralo tri dele ljudstva biti na prostem, in marsikdo se sv. Petra videl ni. Nekateri so mi pravili, da se je močno postaral, da ima že vso belo brado, da bode težko odpravljati svoj posel. Hm, sem si mislil, saj mi Slovenci imamo v nebesih sv. Cirila in Metoda. Nas že oni potisnejo v kak kotiček.

Po popoldanski službi božji je pa ljudstvo trumoma hitelo po ozkem, ne preveč lepem klancu proti občini Dobravlje. Kmalu so bile gostilne prenapolnjene z različnimi gosti. An tukaj je bilo vsejedno tužno, ker ni bilo nijednega pevskega zbora. Križani so se nekaj po domače napravili, dokler je bil z njimi župnik Kodre. Ko jih je pa ta zapustil, se je slišal samo tisti močni o o. Nekateri so rekli, da imajo hripav glas zaradi tega, ker so preveč župnikovih portorik „pofumali“. Posebno tiata „mačka miško meš seničko“ in še nekatere druge križke himne niso nič ljudstvu imponirale. Pa pustimo Križane pri miru in pogledimo malce v Dobravlje.

Tu sem izvedel nekaj nepričakovanega. Dobravsko društvo, katero je v začetku tako napredovalo, se čim dalje krči in zakaj? Kdo je tega kriv? Nihče drugi nego odbor, kateri noče na željo udov prirediti veselice. Ali to upam, da zavedni Dobravci poravnajo in se zopet združijo ter napravijo kako krasno veselico. Torej klicem Vam Dobravcem: ne posnemajte drustev, katera spijo spanja nrtvih, kakor na primer križko in žabeljsko, ker po tem takem „nora društvo propasti. Torej, zbudite se!

Iz Renč. — Prijazne Renče so kazale minolo nedeljo radostno lice. Raz hiš ter izmej zelenja kostanjev in akacij so plapolale trobojnice v bratski pozdrav vrlemu „Sokolu“ in dičnemu „Pevskemu in glasbenemu društvu“ iz Gorice. — Množice goriskih izletnikov in vsi mi Renčani pohiteli smo k mostu, da zakličemo krepki in prisrčni „dobro došli“ milim gostom. In pršli so „Sokoli in „Slavci“... G. nadučitelj Bajc, predsednik Renske čitalnice, je govoril dostim udan pozdrav, kateremu se je odzval g. dr. Gruntar s krepkimi izrazi. In ko so zapeli g. pevskega in glasbenega društva večno krasno „Lepa naša domovina“ uprav na mostu, ob peneci se Vipavi, se je razlegalo iz nebrojnih grl srčan „Na zdar!“ — Zatem smo veseli odkorakali na zeleno trato pred grad, in tam smo bili res očarani. Navdušeno mnogobrojno občinstvo: Goričani, St. Peterci, Prvačkovi, Dornberžani, Renčani in drugi so se divili i gromko aplavdirali spretnim „Sokolom“ in vrlim g. pevcem ter njihovim nadelnikom. — Slava!

Prehitro so nas zapustili ljubeznivi gostje — burno pozdravljeni in spremljani od

jedne istinito srčne želje, izražene v vzliku: „Na svidenje!“

(Tako, pametna „Norica“ in tvoj nežni katoliški fantič „Prismojenec“: „Živel cirkus Tuma“! Altro che: „Pozor Renčani!“)

Domače in razne novice.

Prvi slovenski doktor na češki univerzi. — Iz Prage nam pišejo: Odkar imajo Čehi svoje vseučilišče, je bil v ponedeljek na njem povišan v doktorja prvi Slovenec — dr. Stanko Lapajne, c. kr. avskultant v Gorici, sin ravnatelja mešč. šole v Krškem in pisatelja g. Ivana L. — Dvoranica je bila polna, večinoma Slovencev, med njimi več Sokolov. Tudi kaj takega se ni bilo v oni slavnostni dvoranici. Po običajni zahvali v českem jeziku je mladi in vsem simpatični doktor govoril a love na ki, tudi prvi slučaj v Pragi. Na koncu mu je zagrmel navdušeni „živio!“ — Castitamo od srca! Naj bi našel obilo posnemovalcev!

Deželni zbor gorški, VI. seja, dne 2. julija 1901, ob 5. uri popoldne. Po predčitanju zapisnika in došlih peticij naznani deželni glavar, da je podal dr. Tuma tri predloge ter dve interpelaciji in dr. Venuti jedno interpelacijo, ki se bodo prečitali koncem seje. Vlado zastopnik odgovori na v IV. seji dne 17. junija stavljeni interpelaciji dr. Tume glede premestitve učiteljskega iz Kopra v Gorico, da je učna uprava temu zavodu posvetila svojo posebno pozornost, da pa ni bila mogoča se dosedaj končna odredba, ker bi bili spojeni z razdelitvijo tega zavoda veliki stroški ter se je oziralo posebno na to, kako bi se kolikor mogoče čuvala državne finance. Glede vprašanja, kje naj bi se postavila oba oddelka, se je izjavilo ministerstvo, da je pripravljeno napraviti novo poslojpe za gorisko gimnazijo, ako da dežela ali mesto potrebno stavbišče ter bi se nastanil oddelek učiteljskega v dosedanjem gimnazijskem poslojpu, ali toliko mesto kolikor dežela sta odklonili ponudbo vlade, in cela stvar je ostala, kakor je. Glede kričečih razmer na učiteljsku v Kopru ni vladi nič znano in ni zato tudi nič preiskovala.

Preide se na dnevni red. Posl. Berbuč utemeljuje svoj predlog za regulacijo Vipave. Govornik bi peljal najrajši vse g. poslance pogledat, kako Vipava izpodkopuje in poplavlja bregove, ali uveren je, da v tej vročini niko g. poslancev ne bi hotel tega storiti ter da mu bodo gotovo kot večkratnemu očividcu škode, katero dela Vipava, verjeli in njegov predlog sprejeli. Posebno pa opozarja g. govornik se na to, da je vipavska dolina popolnoma zanemarjena, da je vlada za njo najmanj skrbela, in da je treba zdaj, ko hoče vlada Soto uravnati, tudi dotokom Vipave posvetiti večjo pozornost. Ta predlog se je izročil deželnemu odboru, da se bavi s tem vprašanjem. Posl. Grča poroča o prošnji županstva Renče, Bilje in Sovodnje za uravnavo katastrálnih mej in o nastanitvi orožništva na državne stroške. K prvi točki se sprejme predlog pravnega odseka, da deželni zbor pri spremembi občinskega reda jemlje v poštev to peticijo, k drugi točki pa predlog, da mora državna uprava sama skrbeti za nastanitev orožništva. O 3., 4., 5. in 6. točki dnevnega reda poroča dr. Marani. 3. točka (zakon o pobiranju odstotne davčine od najemnin v glavnem deželnem mestu Gorica) se na predlog dr. Eggerja izroči pravnemu odseku. 4. točka (Opravičnik za deželni odbor in statut za osobe deželnih uradov) se izroči skupno na predlog dr. Venutija finančnemu in pravnemu odseku. 5. točka (Prispevek zavodoma „Solski Dom“ in „Lega Nazionale“) se izroči na predlog posl. Micheliija peticijskemu odseku in 6. točka (načrt zakona o spremembi §§. 31. in 32. obstoječega občinskega reda od 7./4. 1882. št. 8 dež. zak. in načrt za-

Iskaje z rokami vrata, ki so držala v kubikul, je zagledal brlečo se lučico v sobici; približavši se ji, zagleda larj, v katerem je namesto malika bil križ. Pod tem križem je brlela lučica. V glavi mladega katekumena se pojavi koj misel, da mu ta križ pošilja luč, s katere pomočjo more najti Ligijo. Torej jo vzame in jame iskati vhoda v kubikul. Našel ga je, dvignil zaveso, posvetil z lučico ter se oziral naokrog.

Toda tudi tukaj ni bilo nikogar. Vinicij je bil gotov, da je stal v Ligijinem kubikulu, kajti na steni je visela njena obleka, na postelji je ležalo „capitum“, to je tesna obleka, katero so nosile ženske na golem telesu. Vinicij si pritisne to obleko k ustom ter nadaljuje iskanje. Hiša je bila majhna, torej je preiskal kmalu vso celo do kleti. Toda nikjer ni našel žive duše. Bilo je jasno in očitno, da go Ligija, Lin in Urso morali ob enem z drugimi bivalci tega dela mesta v begu iskati rešitev pred požarom. „Treba jo je poiskati med množico za mestnimi vrati, pomisli si Vinicij.

Ni se preveč čudil, da jih ni srečal na via Portuensis, ker so izza Tibere lahko odšli na nasprotno stran v smeri proti vaticanskemu griču. V vsakem slučaju so bili rešeni vsaj pred ognjem. Viniciju pade kamen od srca. Videl je sicer, s kako velikimi nevarnostmi je združen beg, toda spomin na nadčloveško moč Ursovo mu je krepčal to nadejo. „Sedaj moram,“ je dejal sam sebi, „zbežati od tod čez vrtove Domicie ter dospeti na Agripine vrtove. Tam jih najdem. Tam dim ni tako strašen, ker veter piha od sabinskih gor.“ Bil je pa tudi že čas, da je mislil na svojo rešitev, kajti ogenj se je čimdalje bolj bližal in oblačiti dima so napolnivali skoro vso ulico. Lučica, s katero si je bil svetil v hiši, je ugasnila na vetru. Vinicij

odide na ulico ter jame na vso moč dirjati k via Portuensis proti oni strani, od koder je bil prišel, in zdelo se je, kakor da ga je jel preganjati požar s svojim ognjenim dihom, obkolivši ga s strašnim dimom ter sipajoč nanj goreče iskre, ki so mu padale na lase, na vrat in na obleko. Tunika je jela na več mestih na njem goreti, toda on se za to ni zmenil, marveč dirjal v strahu dalje, boječ se, da se v dimu ne bi zadušil. V ustih je polno dima in saj, v grlu in v prsih ga je palilo kakor živi ogenj. Kri mu je vdajala v glavo tako, da je časih videl pred seboj vse rudeče. Rekel si je v duši: „To je živi ogenj! bolje bi mi bilo, ko bi se vlegel na tla ter poginil.“ Dirjal je čimdalje težje in težje. Pot mu je zalival glavo, vrat in ledja in ta pot ga je palil kakor krop. Ko bi ne bilo Ligijinega imena, katero je vsaki hip ponavljal, ko bi ne bilo njenega „capitija“, kateri je držal na ustih, pa bi bil padel.

Čez nekoliko časa že več ni poznal ulice, po kateri je tekel. Čimdalje bolj ga je zapuščala zavest. Pomnil je samo to, da mora bežati, da ga na odprtem polju pričakuje Ligija, katero mu je obljubil apostol Peter. In nakrat ga prevzame neka vročinska gotovost, polna predsmrtni slutnji, da jo mora videti, se ž nje poročiti, potem pa umreti.

Bežal je že kakor pijan, zaletavajoč se z jedne strani ulice na drugo. A med tem se je nekaj spremenilo v tem strašnem ognju, ki se je polastil že vsega mesta. Vse, kar je doslej samo tlelo, je izbruhnilo nakrat v morju plamena in veter je nehal donášati dim, ki se je bil nabral po ulicah ter zapihal močneje. Ta popih je odnašal s seboj na milijone isker, torej je Vinicij bežal v pravicatem ognjenem dežju. Za to pa je tudi dokaj jasnejše videl pred seboj in uprav

ob času, ko si je mislil, da pade, je zagledal konec ulice. Pogled na to mu je podal nove moči. Zakroživši za vogel, dospe na ulico, ki je držala k via Portuensis in na kodetansko polje. Spoznal je, da bo rešen, ako dospe do one ceste, ko bi ondi tudi omedlel.

Na koncu ulice je zapazil znovič neki mrak, ki je zakrival izhod. „Ako je to dim,“ si misli, „pa ga več ne prekoratim.“ Že mu je zmanjkalo moči. Na to je strgal raz sebe tuniko, ki ga je jela žgati ter dirjal na pol nag, držeč samo na ustih in na glavi Ligijin „capitij“. Dospel bliže je spoznal, da je to, kar je smatral za dim, tolpa ljudij, ki so kričali in zvijali se v oblaku prahu.

„Tolpa pleni hiše,“ je dejal sam sebi. Hitel je proti oni tolpi. Bili so ondi vsaj ljudje, ki mu morejo pomagati. Radi tega je že potoma, predno je dospel, jel klicati na pomoč. Toda to je bil njegov poslednji napor; pred očmi se mu pokažejo rudasti kolobarji, v pljučih mu je zmanjkalo sape in onemogel je padel na tla.

Vendar pa so ga oni čuli, ali nemara zagledali in dva človeka sta mu priskočila na pomoč, s posodo, napolneno z vodo. Vinicij, ki je bil padel od slabosti, pa še ni zgubil zavesti, prime z obema rokama posodo ter se napije.

„Hvala!“ reče. „Pomagajta mi vstati, pa pojdem dalje.“

Drugi delavec mu polije glavo z vodo in oba moža mu ne le pomagata vstati, marveč ga celo dvigneta ter neseta k ostalim, ki ga obkolijo ter skrbno izprašujejo, če nemara nima kake večje rane. Ta skrb se je zdela čudna Viniciju.

(Daje pride.)

kona, s katerim se ustanovi pokojninski zalog za občinske uradnike) se odda na predlog posl. Chiozza pravnemu odseku v pretresovanju in poročila. —

Po končanem dnevnem redu prečita dr. Tuma svoje predloge in interpelacije, katere prinašamo na drugem mestu ter dr. Venuti svojo interpelacijo glede mosta pri Barci čez Sočo. S tem je bila seja končana ter je deželni glavar naznanil prihodnjo sejo na danesnji dan ob 6 uri popoldne.

Dnevni red VII. seje deželnega zbora v četrtke dne 4. julija 1901. ob 5. uri pop. Utemeljevanje predlogov posl. dr. Tuma; 1. o uravnavi cest v goratem delu dežele; 2. o naredbah za odvratanje gorskih voda in 3. o ustanovitvi zaklada za podporo male obrti in trgovine.

Poročila pravnega odseka: 4. Prememba zakona za ljudske in mestne sole; 5. Katoliško-politično društvo v Bovcu za premembe volilnega reda za deželni zbor in trgovsko-obrtno zbornico, in stalna podpora zavodu Sv. Nikolaja v Trstu. — Poročilo odseka za pospeševanje govedoreje: 6. Načrt zakona za pospeševanje govedoreje. — Poročila finančnega odseka: 7. Računski sklep solskega zaloga za 1899.; 8. rač. sklep solskega zaloga za 1900.; 9. rač. sklep ubožnega zal. za 1899.; 10. rač. sklep ubož. zal. za 1900.; 11. rač. sklep depozitov zal. za 1899. in 1900.; 12. rač. sklep stipendijskega zaloga Werdenberg za 1899.; 13. rač. sklep stipend. zal. Werdenberg za 1900.; 14. rač. sklep zeml. odveznega zal. za 1899.; 15. rač. sklep zal. za gluhoneme za 1899. in 1900. in 16. proračun stipendijskega zaloga Werdenberg za 1901. — Poročilo deželnega odbora: 17. Odstop splošnih delnic društva Vipavske železnice državi kot prispevek k gradbenim stroškom druge železniške zveze s Trstom.

Bohinjska železnica in delavci. — „Slov.“ poročajo z Jesenic na Kranjskem, da prihajajo, ker so pričeli pretekli teden kopati predor skozi Karavanke, od blizu in daleč delavci povpraševati radi dela. Toda ne sprejemajo jih. In sicer jih ne sprejemajo radi tega, ker sedanja dela so le še pripravljala, raznim podjetnikom pa se oddajo šele čez nekaj mesecev.

Vsa proga je razdeljena na 7 sekcij. Ko bodo dokončana pripravljala dela in ta oddajo podjetnikom, bo delala na progi jedne sekcije do 4000 delavcev, tako da bo na celi črti uslužbenih okoli 30.000 delavcev. Da tega seveda letos se ne pride. To se daje v vednost delavcem, da ne bodo zastoj hodili od daleč v Jesenice, ker kakor tujcem, prihajajo celo iz Istre iskati dela v Jesenice. Vse drugo, kar bo potreba v takih zadevah, se bode izvedelo iz časnikov svoj čas.

S Preseka poročajo „Edinosti“, da je gosp. Ivan vitez Nabergoj nevarno obolel, tako, da se je bali katastrofe.

Nebene reči ne puste na miru. — „Prim. List“ se je spravi celo na inserate v „Soci“, znamenje, kako marljivo čita „Sočo“ dr. Pepe in bruska po vsaki besedi, da bi le kaj dobil, kar bi obrnil na svoj ulin. Glej! Res je našel nekaj. Neke ženitbena ponudba v „Soci“ mu je tako imponovala, da svari pred njo, in sicer „z vsro resnostjo, naj poslene ženske ne gredo na limanice naprednim lumpom. Njih pisma bodo v „Soci“ objavili.“

Kaj pomeni to? — Vsak pameten in razsoden človek ve, da kaj takrga se ne more zgoditi, da bi kak posten časnik objavil kako tako na ženitbena ponudbo došlo pismo, katero dobi v roke edino le inserent. „Prim. List“ bi morda utegnil kaj takega storiti. Vsak pameten človek previdi na prvi hip, kako neumna je ona notica nasproti „Soci“ v „Primorskem Listu“, ki je s tem z nova dokazal, da zasluži res le ime „Prismojenc“.

Neki hudomušnež pa je bil tega mnenja, da brani „Prim. List“ ženskam, „naj ne gredo na limanice naprednim lumpom“ radi tega, da bi ostalo več žensk posvečenim lumpom. Zato jim odsvetuje kar en gros, ženiti se! Bi že bilo mogoče kaj takega!

Dobrotalk visokošolcev. — Znani slovenski mecen g. Fran Kalister v Trstu je poslal podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju 5000 K kakor donesek h glavnici z določilom, da se razdele vsakoletne obresti med slovenske visokošolce na Dunaju, ki so vredni podpore. To je dosedaj največje darilo, kar jih je prejelo omenjeno društvo.

„Is učiteljskih krogov.“ — Sapralt! To kar imponuje. Danes prinaša „Gorica“ en dopis iz učiteljskih krogov, jutri ti priobči pa kar po dva, prihodnjic pričakujemo, da pride s tremi na dan! — Človek, ki ne pozna naših razmer, bi sodil, kdo ve koliko pristahev ima „Gorica“ med učitelji, ker prinaša toliko dopisov iz „učiteljskih krogov“! Ali ako steješ naše „Slomskarje“ med učitelji, si s številom hitro pri kraju, ako jih steješ po prstih jedne roke, ti jih še nekaj ostane. Zato pa prihajajo vsi tisti dopisi iz znane „kovačnice“; radi lepšega pa jim nadevajo naslov „iz učiteljskih krogov“. Povsodi sleparijo svet ti pobožnjaki krog „Gorice“!

Is tolminskih hribov nam pišejo, da tam od strani nekega predobro znanega nunca slišijo malokdaj božjo besedo v cerkvi, ker se mu ne zdi najbrže vredno truditi se in pridigo studirati. Toliko rajši pa vpije in tuli izpred altarja. Dne 23. pr. m. je bilo

tisto, kar je govoril v cerkvi, ostudno in odurno tulenje ter rjojenje proti naprednjakom in napredni stranki sploh. „Satanski naprednjaki, ki sirate in podpirate lumparijsko napredno časopisje“ itd. je kričal.

Tisti nunc ima sam polno masla na glavi, in zato bi storil najbolje, da bi pustil svoje bližnje na miru ter razlagal v cerkvi besedo božjo. Pa sevé, razlagal bi jo, ako bi bil sam čist, ker pa je poln pregeh, se boji besede božje, in zato rajši le rohni proti naprednjakom ter jih zmerja. Nekaj pa mora govoriti v cerkvi.

Vpije in kriči, ali bolje bi bilo, da bi kričal sam nad seboj, ker mož je precej „satanski“. Za danes mu osvežimo spomin le toliko, da ga spomnimo, kako je nekoč v pijanosti mazilil nekega bolnika s sv. oljem. Ker je bil popolnoma skrivnostnosladko ginjen, mu je odpadlo sv. olje, da so ljudje v sobi isto ne vedé z nogami teptali. Za to so priče na razpolago. Naj bi pometal pred svojim pragom, na katerem je dosti „satanskega“, namesto da hruli naprednjake po tolminskih hribih. — Zopet „blatenje“ duhovstine, kaj ne, g. dr. Pepe?

Ta je pa lepa! — Nasi citatelji se spominjajo dopisa g. učitelja Vinka Trobca v Pliskovici, v katerem je povedal lepo, kako da je lagal o njem „Prismojenc“, kateremu je poslal radi tega popravek, ali uredniki pri „Prismojencu“ ga niso hoteli priobčiti. Grdo so lagali, trde, da učiteljevo društvo je priredilo ples proti procesiji. Gosp. učitelj je na to reagiral, poslal popravek „Prismojencu“, ali ta ga ni priobčil. Zadnja številka „Prism.“ pa nam tudi razlaga, zakaj da ga niso priobčili. Namreč iz spoštovanja do učiteljskega stanu! Brrr... ta je pa lepa! Posvečeni gospodje pri „Prism.“ imajo torej toliko spoštovanja do učiteljskega stanu, da niti nočejo popraviti tega, kar so lagali o kakem učitelju ter ga obrekovali. Ta je imenitna. Gg. učitelji se gotovo lepo zahvalijo za tako „spoštovanje“.

Ker je priobčil g. Trobec oni dopis v „Soci“ ter pojasnil lumparijo „Prism.“ nasproti njemu, pravi „Prism.“, da je listu v veliko sramoto učiteljskemu stanu!

Ej, ej, gospodje! Še vedno bi radi imeli učitelja za — mežnarja, s katerim bi smeli poteti, kar jim drago. — S posvečeno gospodo, ki piše take osla rije, kakor ona gori o „spoštovanju“, pa je nemogoča vsaka resna beseda!

Marko Vales v Branici ne da miru. Nekaj časa je molčal v cerkvi ter pridigal, kakor pritiče. Neke ženska mu je o neki priliki celo rekla: Danes pa je bila lepa pridiga, g. nunc. Hotela je reči, da tako naj pridiguje vedno brez politiskega zabavljanja. Toda Marku „žilca“ ne miruje. V nedeljo se mu zopet ni zdelo vredno, napraviti v cerkvi posleno pridigo, marveč je kakor kak zarobljenec kričal proti „Primorcu“, čes, da ga nikdo ne sme čitati in pa da s njega tako umazali v časnikih s tistim pismom. Marko pa tudi ne da odveze, ako mu kdo pove, da čita „Primorca“.

Kakor se vidi, bi Marko Vales postal rad se bolj imeniten, da bi prišlo v javnost morda se kako tako pismo, kakoršno je bilo zadnje?!

Poslušalci so se skandalizovali nad tistim kričanjem v cerkvi proti „Primorcu“ in marsikateremu Braniciarju je bilo žal, da je bil podpisal tisto „izjavo“, s katero se je tako ponašal „Prismojenc“, ali katero je podpisala večina Braniciarjev, kakor so sami izrekli, le iz usmiljenja do njega, ker ga je bilo toliko zgrabilo. —

„Prismojenc“ menda sedaj zopet napiše obrambo Marka Valesa!! Zopet je bil „blaten“.

Posebno srečo ima g. Reja, krčmar „alla Colomba“ v Gorici. Kadar krene proti domu v Brda, že pazi nanj znani „Golobradec“, vohuni, kaj bi bil rekel tuintam g. Reja, v prihodnji številki „Gorice“ pa že čitamo dopis iz Brd, v katerem naznanja „Golobradec“, da je bil „Kosmatinec“ v Brdih ter da je govoril to in to. Zadnjic pravi na primer o njem, da je rekel, da že otrbijo tamkajšnje „žlindro“, na kar mu modro svetuje, naj si opuli prej sam „žlindro“ iz brade itd. — „Golobradec“ se najbrže zdeha po bradi, ker se zaletava vedno v brado g. Reje. Ako jo hoče torej po vsej sili imeti, bi mu bilo svetovati, naj si namaže svoj gol obraz s „trejansko“ žlindro (že ve, kakšna je!!), potem mu gotovo zraste brada, „Golobradec“ bo vesel, g. Reja bo imel pa mir pred njim!

Nikjer ni človek varen pred klerikalnimi spijoni. Povsodi stikajo, preobračajo besede, potem pa napišejo v „Gorici“ — „čisto resnico“.

V ostalem pa svetujemo našim somisljenikom, take napade in izmišljotine, kakor one proti g. Reji, prezirati popolnoma. To je najboljši odgovor!

Klavžar na Krasu. — V Komnu so ustanovili 23. pr. m. prvi kmetijski odsek po novih pravilih c. kr. kmetijske družbe. V odsek se je vpisalo izmed prisotnih 47. Predsednikom je izbran g. Fabiani iz Kobdilja, podpredsednikom g. dr. Kotnik, tajnikom pa g. J. Štrekelj.

To je vse prav in pozdravljati je naraščanje zanimanja za kmetijstvo. Toda tam povsodi, kjer nastopi Klavžar, so drugi nameni poleg. Klavžar je govoril jako lepo za povzdigo kmetijstva itd., saj ima namazan jezik, da

mu teče kakor kolo, ali Klavžarju je v istini bore malo mari za Kraševce. Saj vemo še, zakaj ga je pošiljal svoj čas grof Coronini po deželi pod krinko kmetijske družbe. V nekako slično svrhu naj mu služi tudi sedaj kmetijska družba. Klavžar je, koder hodi po deželi, bodisi pod trdko kmetijske družbe ali pod kakim drugim naslovom, topeč se v sladkih besedah, edino le od klerikalne stranke plačan poizveduh in političen agitator, poslan iz Gorice, delat klerikalcem ugodna tla za prihodnje deželnozbornske volitve.

Radi tega svarimo rodoljube po deželi pred njim, da mu ne verjamejo preveč ter mu ne razlagajo tega in onega, kar bi potem porabila klerikalna stranka v svoje nelepe namene prav proti našim rodoljubom-somisljenikom po deželi! Proti Klavžarju bodi Vam geslo: „Zehn Schritt vom Leib!“

„Prvaški Sokol“ vabi k rednemu letošnjemu občnemu zboru, kateri bo dne 7. julija, to je v nedeljo, popoldne ob 4. uri. Dnevni red: Nagovor staroste, tajnikovo poročilo, blagajnikovo poročilo, razni nasveti, volitev novega odbora. Na zdar! — Odbor.

Družba sv. Cirila in Metoda opozarja vse Slovence družbinega praznika naših apostolov: sv. Cirila in Metoda, 5. julija t. l. — Izvršite Slovenke in Slovenci ob tej nam slovesni priliki, ko zablesté domorodni kresovi po naših gorah, tudi nabirko podružničnih prispevkov za to sedanje upravno leto in potrudite se ob enem za običajni Ciril-Metodijski dar. Če Vas vsaj v naši družbi Vaša jedinstvo pokonci ne vzdrži, potem ni bilo Vaše domoljubje gorko tako kot ogenj Vaših kresov — in odpustite nam, da se izrazimo se določneje: potem niste razumeli naših najbištevnejih družbinih interesov. Podobnega očitanja pa Vas Bog obvaruj!

Ekonomična kava. — Gospode citatelje opozarjamo na današnji oglas na zadnji strani, ki priporoča „ekonomično kavo“ kot izvrstno domačo rabo.

Razgled po svetu.

Vsesokolaki shod v Pragi. — Otok Zofinjski je bil v petek zvečer krasno razsvetljen; na tisoče in tisoče električnih stevik je razsvetljevalo otok naravnost čarobno. Mnoci ljudstva nesteta. Goste je pozdravil predsednik česko-slovenske sokolske zveze dr. Podlipny. Na to so se vrstili govori članov posameznih narodov, vsi sprejeti z navdušenjem. Deputacija mesta Pariza je bila aklamirana najvzvišeneje.

1. t. m. se je vršila o veliki mestni dvorani ceremonija izročitve umetniške vaze, katero je podarilo mesto Pariz Pragi. Vaza je jednaka oni, katero je podaril svoječasno predsednik Loubet ruskemu carju. Župan pariski se je zahvalil na prekrasnem vsprejemu ter izrazil simpatije Francozov do Čehov.

Javna telovadba je bila nekaj izvenrednega. Prostor določen za njo je ogromen. Sirok je 105 m, dolg 167 m, prostora okrog je bilo za 40.000 ljudi. Prostor je bil natlačen, na tisoče jih je moralo se oditi. O nastopu Sokolov smo že poročali. Dostavljamo, da telovadba se je vršila precizno in točno, da je bilo gledajoče občinstvo kar očarano.

Francoski udeleženci so se poslovili od Prage v tork. Presenečeni so bili, ker kaj takega se niso nadejali od Prage. Francoski gostje so povdarjali ponovno, da v Evropi je le troje mest, kjer vlada resnično narodno življenje; ta mesta so: Pariz, Praga in Moskva!

V dalmatinskem deželnem zboru je prijel včeraj B i a n k i n i Italijane, da so oni, ki so bili l. 1861. v večini, krivi, da se ni priklopila svoj čas Dalmacija h Hrvatski, ker bi bilo za deželo le v korist v vsakem pogledu. Ker so Italijani ugovarjali, jim je posvetil glede na predbacivanja o vrgorski občinski aferi B o r t i c z ugledno občinsko upravo v Zadru. Italijani so ugovarjali, da se je morala seja prekiniti.

Na Dunaju za okraj Favoriten se je vršila v tork dopolnilna volitev, pri kateri je zmegal socialni demokrat dr. Adler s 4298 glasovi proti 4125, kateri so bili oddani za krščansko-socialnega kandidata.

Znani Camber je bil obsojen v tork pred porotniki v Trstu radi razžaljenja časti potom tiska na 4 tedne zapore. Tožil ga je dr. Cusin; toženca je branil dr. Gregorin. Proti Camberju se bo vršila se cela vrsta obravnjav radi razžaljenja časti. Njegov urednik Giacomelli je bil pobegnil ze svoj čas na varno, vsled tega se vrše razprave le proti Camberju.

Včeraj je bil obsojen Camber na 2 tedna zapore radi razžaljenja časti. Tožil ga je dr. Martinolich.

Vročina v Združenih državah je bila glasovni zadnjih poročil strašanska. — V Mariattanu in v Broklynu je umrlo nad 60 oseb vsled vročine. Tovarne in prodajalnice so zaprli, vse bolnišnice so polne, kakih 19.000 ljudi je prenočevalo na planem. V Filadelfiji, v Pittsburgu itd. je tudi umrlo več ljudi za vročino.

Protest proti ljudskemu štetju. — V Pr gi se je vršil v nedeljo velik protestni

shod proti sedanjemu načinu ljudskega štetja. Govorniki so trdili, da znašajo samo po onih krajih na Českem, kjer imajo Nemci večino, česke izgube 150.000 ljudi.

Ogrski konji za Anglijo. — Razni ljudski zastopniki so trdo prijeli angleško viado, naj jim pojasni, kaj je prav za prav z nakupom ogrskih konj in za Ogrskem s sleparijo, o kateri poroča časopisje. Angleška vlada je sedaj odredila preiskavo ter poslala na Ogrsko dva pooblaščenca. Glasom nekega budimpeštanskega lista odkrila sta ta dva gorostasne stvari. Nad tri milijone kron angleškega denarja je spravil dunajski židovski podjetnik v zvezi z angleškimi. Vlada je dala za vsakega konja 400 gl., podjetnik pa povprečno samo 111 gl., in mesto dobrih ravnih konj so dobili na bojišče sam izvržek, da celo tako žival, ki jo je nestroga angleška komisija že preje osemkrat zavrgla. Angleški parlament bo gotovo vesel tega poročila.

Končno votiranje kongregacijskega zakona. — Francoska zbornica je sprejela izpremenjeni kongregacijski zakon ter odobrila vse senatove poprave. Klerikalci, razni grofje in abbeji so lamentirali, da se začenja na Francoskem odkrit boj proti katolicizmu in proti cerkvenim institucijam, ministerski predsednik pa je zavrnil ta očitanja kratko in resno, da se hoče z novim zakonom le onemogočiti, da bi se kdaj samostani in kongregacije, ki nimajo postavne pravice do obč. stanja, spletkarilo proti ustavi in vladi z denarjem, katerega so samostani priberali ali pribarantali. S svojimi umazanimi milijoni so ustanovili francoski klerikalci velikanske tiskarne in šole. S temi so seveda najuspešnejše delovali na javno mnenje, hujskali proti napredku in svobodi ter delali skrivaj in očitno za monarhijo. Waldeck Rousseau je vzlic temu, da je na Francoskem klerikalstvo še zelo močno, s svojim zakonom zmagal v senatu in zbornici. Dvomiti ni, da predsednik Loubet novi zakon potrdi, dasi so začeli vplivati nanj civilni in vojaški klerikalci.

Balkan. — Odkar se evropsko časnikaštvo tako obirno bavi z albanskim vprašanjem, začeli so se tudi na Grškem zanimati za odnotne razmere ter al lastiti pravico do pokrajin Epira in Albanije. Tudi imajo poseben odbor, ki deluje na to, da prepriča albansko prebivalstvo, da je grškega rodu. Ali Albanci ne kažejo posebne prijaznosti do Grkov, kar bi pokazali v zadnji turško-grški vojski. Ta država, ki Albancem nekako imponira, je Crnagora, vendar pa hočejo v prvi vrsti popolno neodvisnost svoje dežele. — Službeni krogi v Turčiji hočejo zatajiti vsa poročila, ki pričajo o albanskih grozovitostih, ter javljajo, da so glavni povzročitelji nemirov že vsi zaprti. Vendar to ni res, ter so glavni voditelji roparskih čet še vedno na svobodi in se pripravljajo k novim grozovitostim. V Novi Srbiji zatirajo grozno kristjane, mnogo mladine so že prisilili, da je prestopila v mohamedansko vero. Turška vlada podpira Turke pri njihovem nasilstvu ter jim pomaga ugrabljati posestva, ki so v rokah kristjanov.

Dveletno vojaško službo je sklenila vpeljati vojaška komisija francoskega senata. Že več let se je govorilo o tem vprašanju; republikanski vodje so bili zato, da se vojaška služba zniža na dve leti, vojaški krogi pa so ugovarjali, da bo izobrazba francoske vojske potem nedostatna. Vojaška komisija pa se za vse ugovore ni brigala ter sklenila, da služijo vojski doslej le dve leti. Vlada tega sklepa se ni potrdila.

Raznotero. — „Wiener Zeitung“ je objavila sankcionirani zakon, tičot se spremembe zakona o rudarjih od 21. jun. 1884. — V letovišču v Kamniku imajo letos goste celo iz Kajire, Malte in z Angleškega. — V Mirnem pri Trebnem na Kranjskem se je obesil neki 13-leten deček, učenec tamkajšnje ljudske šole. Obesil se je iz strahu pred kaznijo. — Cesar je odpotoval dne 2. t. m. v Ischl, kjer ostane 2 meseca. —

Narodno gospodarstvo.

ORGANIZACIJE KMETIJE.

(Članek izven uredništva.)

(Dalje.)

Ta statistična razjasnila nam kažejo, da je neskončen svet zemeljskih blagrov, in da zdajšnjemu človeku skoraj nič ni nemogoče doseči, kar je sploh mogoče doseči. Železnice, parobrodi, telegrafi, telefoni, fonografi, Röntgenovi žarki, ki razsvetljujejo najskritejše organičnega sveta. Stroji, ki vzdigujejo tisoč stotov, ki gonijo tisoč in tisoč vreten. In elektrika kot gonilna moč! Voz vozi hitro. Ne vidis uprege. Ne bo dolgo in električna moč izpodrine zdajšnje železne vozne konje. — Kaka obrt se usmrti po kaki iznajdbi. Ta ista iznajdba prevzame delavce usmrčene obrti v svoje delo. To delo neha, drugo se začne. Telefon je nekakim ljudem zaslužek vzal, ali tisoč in tisočim dal novo delo, zaslužke. Ali, da navedemo naveden slučaj. Železnice so ugonobile voznike. Ali koliko tisoč več ljudi najde dela pri železnicah, kruh in dober kruh!

Vzemimo ozir na velikanski razvoj šol, vede, znanosti, ki je v službi gospodarstva, pogledjmo kaj zdravništvo naših časov že premore, koliko stori isto v obvarovanju kužnih boleznij. Kamor pogledamo, velikanski na-

predek v razvoju človeških motij, človeškega gospodarstva. Morebiti je 1000 milijonov ljudi danes več na svetu, kakor pred 500 leti. Prej je bil nekaj izrednega poštni voz, ali še tega ni bilo. Danes je ves svet odprt, dosegljiv v kratkem času. Vožnja na železnicah in parobrodih je hitra in ceno, vse udobnosti na potovanju pa so v majhni hišici železnice, parobroda. Vsak čas lahko izvem vsaj po telegrafu, kaj se doma godi. Čas je denar, to je skrajšanje delavskega časa je pridobitev za gospodarjenje. Naj danes vstane kak grajšček, ali še boljše, kak opat Benediktinec, ki so znali najrazkosnejše živeti, iz groba, radosti bi se mu dobro rejeno lice treslo, če bi si bil v svesti, da je še ta novi svet njemu pokoren.

Vzemimo velikanski promet živilj vsega sveta, blaga, industrije, pogledimo, koliko dela stori stroji v prevajanju blaga, živine in ljudi na kopnem in morju, koliko milijard angleških funtov, nemških mark, goldinarjev je v omikanem svetu vsaki dan v računu, v plačilu, če pogledamo, koliko udobnosti si zdajšnji človek lahko pridobi, potem moramo, naj je še toliko reve na svetu v spremstvu tega velikanskega bogastva svetovnega gospodarstva, hvaležni biti meščanstvu prošlih stoletij, ki je po večjem bilo stvaritelj vsega tega in na celu istega tehnični znanstvenik. Videli smo, kako je kruto iztiranje kmeta s svoje zemlje milijone pridnih rok vrglo na cesto. V mestno delo so šli. In zdaj je veljalo, kar piše nemški gospodarski pisatelj: „Vi ste zdaj komi, je rekel šef k nauk dovršivšemu svojemu učencu, pa ne več pri meni“. — Ti si sedaj prost, je rekla odprava tlakarstva kmetu, ali ti ostaneš kmet brez zemljišča, ti ostaneš odvisen od dobre ali slabe volje gospodarjev zemljišč, na katerih si se rodil. Koliko prostosti ti le-ti dati hočejo, leži v njegovih rokah. Pa v mestih je bila velika produktivnost dela, kjer so s stroji začeli delati, ki so navidezno toliko rok prevčnih delale, dejansko pa veliko več rok uporabljale; prišlo so razne olajšave prometa, sloboda človeka in sedaj se le je zamogel oslobojen tlakar svojo slobodo uporabljati, da si je v mestu mej več gospodarji izbral jednega, ki se vsaj ni v družinske in zasebne njegove razmere umešaval. Tukaj ni bil več na grudo, na hlev, — zvan stanovanje, — na volilni list svojega krušnega gospodarja (voznik). Leta 1840. je bilo 12 milijonov (vojake vstevši) meščanskih ljudi v Evropi (brez Angležke) nasproti 205 milijonom kmetov. Meščani so bili tedaj osemnajsti del vsega prebivalstva. Današnji dan je v nekaterih deželah kmeta komaj 40%. Pa to ni toliko nevarno, kjer je gospodarstvo dobro razvito, kjer tudi na kmetiji stroji delajo, ki store dosti rok prostih za druga opravila in vendar veliko živilj proizvajajo, toliko, da ne zmarikuje.

H koncu tega odstavka se navedemo številke pomnožitve ljudi v Evropi od leta 1830.

Nemčija	od 29 milijonov na	59 milijonov
Rusija	55	108
Angležka	24	41
Avstrija	29	45
Italija	21	32
Francozka	32	38
Zedinjene am. države	9	77

Velika večina teh ima delo, ima zaslužke. Kakor se razvija naprej gospodarstvo, gre isto na to, da bo vedno manj rok brez dela in zaslužka. (Dalje pride.)

Foulardovo svilo od 65 kr. do gld. 3-65

meter na bluze in obleke; ravno tako črne, bele in barvane „Hennebergove svile“ od 65 kr. do fl. 14-65 meter. Vsakemu franko in carine prosto na dom. Vzorec z obratno pošto. — Pismena naročila naj se frankirajo v Švicco s 25 vin.

G. Henneberg, tovarnar svile (2) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu.

Žežno za vsakega!

Izvrstno sredst o je **DURATOR**

Podplati, s tem namazani (vsake 3-4 edne enkr.) postanejo trpežnejši, nepremočljivi in elastični. Čevlji ostanejo tudi po dolgi rabi v najboljšem stanu.

Durator se dobro vpora lja pri vojaštvu in različni korpo acijah, katerim se je oddal v sabo komaj po dobri preskušnji istega.

Cena: 1 kovinska steklenica z nav. dilom 1 in 2 kroni; po pošti franko proti pošiljavi 1 krono 20 vin. (tudi v znamkah)

Dobiva se v vseh mirodilnicah (drogerijah).

Glavna zaloga: Budimpešta, Jullus Dobó, V. Lipót: kórut 1/b.

Rihard Brass
Gorica
zaloga vin in špirita na debelo.
Ulica Vetturini šte. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporočta vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporočta se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pismenim jamstvom razpošilja na zasebnike
Hanns Konrad,
tovarna ur ter izvoz zlatinske West (Češko).
Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnica iz niklja fl. 1-95.
Tvrška iz odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pis-m. — Ilustrovan cenik zastoj!

„GORIŠKA TISKARNA“

A. GABRŠČEK
v Gorici, Gosposka ulica 11
Izdaja sledeče časopise:
„Soča“ pol. časopis; izhaja 3-krat v tednu: torek, četrtek, sobota. — Letna naročnina kron 13-20.
„Primorec“ pol. časopis; izhaja vsaki petek. — Letna naročnina kron 3-20. — Najbolj razširjen slov. list v deželi.
„Slov. knjižnica“ leposlov. list; izhaja mesečno. Letna naročnina kron 3-60. — Doselej izšlo 100 sнопičev. S sнопičem 94. smo začeli izdajati sloveči Tolstojev roman „Vstajenje“, kateri še vedno nadaljuje.
Sprejema tudi naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin kakor:
Vablila v vesolcam, trgovske račune in zavitke ter listovni papir s tvrdko, raznovrstne posetke z zavitki v elegantnih škatljah, poročna in zaročna naznanila, osmrtnice itd.
Solam in županstvom priporočta velike zalogo izgotovljenih tiskovin.
Pred kratkim so izšle sledeče knjige:
„MARCO VISCONTI“, ital. spisal TOMMASO GROSSI; cena s poštnino vred kron 2-60.
„ODISEJA“ II. izdaja; s poštnino vred kron 1-40.
„VENEC SLOV. POVESTIJ“ I. in II. knjiga à kron 1-20; III. knjiga s poštnino vred kron 1-30.
„SALONSKA KNJIŽNICA“ I. knjiga: „O to žensko!“ Spisal FRAN GOVÉKAR; cena s poštnino vred kron 2-20; II. knjiga: „Hamlet“; Prevel J. CANKAR; cena s poštnino vred kron 1-60.
Zahtevajte cenik naših izdaj, katerega pošiljamo zastoj!

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.
TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.
Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnoga blaga ter tkanin, preje in nitij.
POTREBŠČINE za pisarnice, kadilce in popotnike.
Najboljše šivanke za šivalne stroje.
POTREBŠČINE za krojače in čevljarje.
Svetinjlice. — Rožni venel. — Mašne knjižlice.
Mišna obuvala za vse letne čase.
Posebnost: Semena za zelenjave, trave in detelje.
Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in tržih ter na deželi. 2 35-8

Kdor jedenkrat okusi renomirano **ekonomično kavo** si isto gotovo nabavi za domačo rabo.
Dobiva se v vseh glavnih trgovinah jestvin v škatljah po ¼ klg. à 25 kr.
Glavni zastopnik: **G. F. Resberg — Gorica.**

Veliko zalogo
šivalnih strojev, dvokoles in slamereznic
raznih sistemov prve angleške tovarne „Helical“ ima
SAUNIG & DEKLEVA V GORICI
ulica Municipio št. 1
mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16
kjer je bila prej prodajalnica.

V zalogi imamo nad 100 šivalnih strojev vsake vrste na razpolago, kakor za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, tudi za umetno vezenje (Stickereri).
Gene koles se v gotovini od 80 gld. naprej.
Z nami je vsaka konkurenca nemožeča!
Se tople priporočata z odličnim spoštovanjem udani
SAUNIG & DEKLEVA.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici
Konjedic & Zajec
(prej G. Darbo)
pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.
Zaloge v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posajilnični hiši.
Priporočta po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obr. in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.
Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.
Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.
Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. **Musebaum-a** v Ajdovščini po tovarniških cenah.
Edina zaloga najboljšega koroškega **Acalon** in **Brescian-jekla**.
Zaloga **Portland** in **Roman-Cementa**, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.

Patentovani aparati za zvepljanje na roko in za na hrbel' rabljivi na dva načina.
Patentovane škropilnice proti peronospori najnovejši sistemi.
Brizgalnice za zvepleni ogljik (Injektori) proti filokseri
Aparati za streljanje proti toči.
Posebne brizgalnice za sadno drevje in vse druge priprave za sadje-in trtorejo pošilja po najnižjih tvorniških cenah
IG. HELLER, DUNAJ (WIEN)
II. Praterstrasse 49.

ŽVEPLO
dvakrat rafinirano
se dobi v mirodilnici pri **A. JERETIČ-U**
v Gorici — Tržna ulica (poslopje okr. sodišča.)

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno prodajalnico jestvin.
V zalogi imata tudi raznovrstne pljače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blagc. Postrežba točna in po zmernih cenah.
Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,
trgovca v Semeiški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je „Trgovska obrtna zadruga“

Anton Obidič,
čevljar
v Semeiški ulici šte. 4
v Gorici
priporočta se za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.
Naročila se izvršuje hitro.